

Andrea Camilleri

L'altre cap del fil

Traducció de Pau Vidal

ANDREA CAMILLERI

L'altre cap del fil

Traducció de Pau Vidal

Edicions 62

Barcelona

Títol original: *L'altro capo del filo*
© 2016 Sellerio Editore, Palermo

Primera edició: març del 2020

© de la traducció: Pau Vidal Gavilán, 2020

© d'aquesta edició: Edicions 62, s. a.
Diagonal, 662-664. 08034 Barcelona
info@grup62.com
www.edicions62.cat

Fotocomposició: Realització Planeta

DIPÒSIT LEGAL: B. 2.470-2020

ISBN: 978-84-297-7848-9

El paper utilitzat per a la impressió d'aquest llibre té la qualificació de paper ecològic i procedeix de boscos gestionats de manera sostenible.

Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra requereix l'autorització escrita de l'editor; la llei preveu sancions per als infractors.

Si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment de l'obra, podeu sol·licitar permís al Centro Español de Derechos Reprográficos, a través del portal www.conlicencia.com

o bé trucant als telèfons 91 702 19 70 / 93 272 04 47.

Tots els drets reservats.

U

Seien al balcó a Boccadasse, en silenci, prenent la fresca del vespre.

La Lívia havia estat tot el dia de mala lluna, com sempre que en Montalbano se n'havia de tornar cap a Vigata.

Tot d'un plegat va dir:

—Que et faria res entrar-me a buscar les sabatilles? Així descalça tinc fred als peus. Deu ser que em començo a fer vella.

El comissari la va mirar desconcertat.

—Es pot saber què mires?

—Tu et comences a fer vella pels peus?

—Què passa, que no es pot?

—No, no, i ara, és clar, però em pensava que primer començaven a envellir uns altres òrgans.

—No comencis amb les teves porcades —va replicar la Lívia.

El comissari va quedar parat.

—Quines paraules de dir, tu també.

—Les que em dona la gana, val?

—I no era cap porcada. Volia dir òrgans com ara, no ho sé, la vista, l'oïda...

—Me les penses anar a buscar, les sabatilles, o què?

—On són?

—On vols que siguin? Doncs al costat del llit. Les que tenen forma de gat.

En Montalbano es va aixecar i va entrar a l'habitació.

Segurament aquell parell de plantofes devien fer molta escalfor però a ell no li feien ni gota de gràcia perquè eren ben bé com dos gats blancs i peluts amb la cua negra. Com es podia esperar, no eren a la vista.

Segur que eren a sota del llit.

Es va acotar sense poder evitar un pensament:

«L'esquena! Aquesta sí que és una part del cos que t'avisa que et comences a fer vell».

Va allargar un braç en cerca de les sabatilles.

De seguida va notar el tacte pelut d'una, i just quan l'anava a estirar una mena de fiblada el va com enrampar.

Va enretirar la mà immediatament i va veure que hi tenia una esgarrapada, tan fonda que fins i tot en sortia una mica de sang.

L'havia esgarrapat un gat?

Però si en aquella casa no n'hi havia cap, de gat.

Aleshores va encendre el llum de la tauleta de nit i el va abaixar fins a terra per il·luminar sota el llit.

No s'ho podia creure.

Una de les dues plantofes era, efectivament, una plantofa, però en canvi l'altra s'havia transformat en un gat gat, que el mirava amb posat amenaçador, amb les orelles abaixades i el pelatge eriçat.

Com podia ser?

L'atac de ràbia va ser inevitable.

S'incorporà, tornà a deixar el llum a la tauleta i se n'anà cap al lavabo a buscar l'alcohol per desinfectar-se la ferida.

Un cop desinfectada va tornar cap al balcó.

—I les sabatilles? —demanà la Lívia.

—Ves-te-les a buscar tu, si ets valenta.

Ella se'l va mirar amb aire ofès i, després de sacsejar el cap en senyal de commiseració, va entrar cap a dins.

En Montalbano va donar un cop d'ull a l'esgarrapada. La sang s'havia estroncat però la ferida era vistosa.

En tornar la Lívia s'assegué i encreuà les cames. Amb les plantofes posades.

—I el gat? —demanà en Montalbano.

—Quin gat? No n'he tingut mai cap, jo, de gat.

—Doncs ja em diràs qui m'ha fet això —va replicar el comissari mentre li ensenyava el dors de la mà.

Sinó que allà, per a sorpresa seva, no hi tenia cap ferida ni res. La mà estava immaculada.

—Què? Jo no veig res.

D'una revolada en Montalbano s'ajupí i li va arrabassar una de les sabatilles.

—Aquesta esgarrapada me l'ha feta la teva sabatilla falsa —va dir, alterat, mentre la llançava ben lluny.

Aleshores la Lívia va fer un xiscle tan agut que...

...que en Montalbano es va despertar.

No eren pas a Boccadasse sinó a Vigata i la Lívia dormia com un soc al seu costat. Per la finestra ja s'entreveia la primera llum de l'alba.

En Montalbano en va deduir que seria jornada de garbí.

La remor de mar se sentia molt forta.

Es va llevar i se'n va anar a rentar.

Al cap d'una hora i mitja la Lívia va aparèixer a la cuina, on ell ja li tenia l'esmorzar preparat, al costat de la seva palangana de cafè de cada matí.

—Com quedem? —demanà ella—. Jo a la una haig d'agafar el cotxe de línia que va a l'aeroport.

—Em sap greu no poder-t'hi acompanyar, però no puc deixar la comissaria sola tanta estona. Ja vas veure com estem. Si de cas fes-me un truc quan estiguis preparada, que et vinc a buscar i t'acompanyo a la parada.

—Entesos —va dir ella—. Però has de venir a Boccadasse, eh? M'ho vas prometre, i no accepto excuses.

—Et vaig dir que vindria i vindré.

—Amb el vestit nou.

—Sí. Amb el vestit nou —respongué en Montalbano serrant les dents.

Havia estat motiu de discussió tots i cada un dels pocs dies que la Lívia havia passat a Vigata.

Només d'arribar, sense temps ni de fer-li una abraçada, ja li havia comunicat la bona nova:

—Saps que la Giovanna es casa d'aquí a pocs dies?

En Montalbano havia quedat ben descol·locat.

—La Giovanna? Quina Giovanna? La teva amiga? Amb qui es casa? I la canalla?

La Lívia havia esclafit a riure i li havia fet el gest de sortir de la terminal.

—Ja t'ho explicaré pel camí.

Després d'engegar el cotxe, el comissari havia tornat a la càrrega.

—I l'Stefano què? Com s'ho ha pres?

—Com vols que s'ho prengui? Doncs bé. Si fa més de vint anys que són casats...

En Montalbano cada cop ho entenia menys.

—Però com pot ser que un home, després de vint anys

de matrimoni i amb dues filles, estigui content que la seva dona es casi amb un altre?

L'atac de riure que li va agafar a la Lívia la va obligar a treure's el cinturó per poder-se agafar la panxa.

Fins que no li havia passat una mica no li havia pogut aclarir l'equívoc:

—Però què t'empatolles? Quines bestieses se t'acudeixen? La Giovanna es torna a casar amb l'Stefano.

—Que s'havien divorciat? Com és que no me n'havies dit re?

—No, no s'havien divorciat.

—Doncs per què s'han de tornar a casar?

—No s'han de tornar a casar. No té res a veure. Volen fer una confirmació del matrimoni.

—Una confirmació?!

El desconcert el tenia tan aclaparat que, per si de cas, es va acostar al voral i va parar. No es veia amb cor de continuar conduint.

—Vols que et digui una cosa? —i s'havia deixat anar—: Noestic entenent una puta merda!

—Si comences a renegar no t'explico res!

Represa la marxa, la Lívia li havia explicat la història del casament de la Giovanna i l'Stefano amb tots els ets i uts.

Com que feia vint-i-cinc anys que eren feliçment casats, ara volien renovar el jurament mutu.

En sentir el mot «renovar» el comissari no se'n va saber estar:

—Ah, com aquell qui renova l'assegurança, o el carnet de la biblioteca?

La Lívia, després de la corresponent protesta per la falta de romanticisme d'en Salvo, li havia explicat com funciona la cerimònia de la renovació.

—Quan fas vint-i-cinc anys de casat se celebren les noces d'argent, és a dir, la renovació de la promesa. Es va a l'església amb tota la parentela i els fills, si n'hi ha, i els convidats, i es torna a celebrar la funció. Confirmes la promesa que vas fer al seu dia: «Vols prendre per muller...». És molt romàntic: beneeixen les aliances, i m'han dit que els nuvis agafaran una espelma cada un i tots dos junts n'encendran una altra, que simbolitza la seva unió. I després es fa un convit ben bé com el del casament, amb els regals i els confits que es donen als convidats però d'argent. I tu has de venir perquè els vaig prometre a la Giovanna i l'Stefano que hi series. Puges a Boccadasse i des d'allà ens n'anem tots dos cap a Udine.

I aquesta havia estat la primera.

La segona havia arribat aquell vespre mateix, tot sopant, i havia tingut la virtut de fer-li passar la gana de cop.

—He fet una ullada al teu armari —havia dit la Lívia, molt seriosa.

—I què, quants esquelets hi has trobat?

—D'humans cap, però de roba teva una pila. No tens ni un conjunt que se salvi. O sigui que ja cal que te'n facis fer un com déu mana.

En Montalbano va començar a suar. No havia posat mai els peus a cal sastre. Això el va aclaparar tant que ni tan sols va tenir esma de contestar.

Al cap d'una mica, quan ja s'havia mig refet, va fer un intent de canviar de tema:

—Escolta, demà al matí hauries de venir a comissaria amb mi. Ja he avisat la Beba.

—A què fer?

—Mira, segurament des de Boccadasse no és fàcil fer-se una idea de com arriba a ser de dramàtica la situació

d'aquí. A hores d'ara les arribades de pasteres a la costa són més puntuals que el cotxe de línia de Montelusa. Arriba gent cada nit, a grapats. Tant si plou com si fa sol. Homes, dones, nanos, vells... Desembarquen morts de set i de gana, deshidratats, espantats. Tenen menester de tot. Tot el personal de comissaria estem ocupats les vint-i-quatre hores del dia amb això. I al poble han muntat uns quants comitès de voluntaris que recullen material de primera necessitat, com ara roba, sabates i mantes, i també preparen àpats calents. La Beba s'encarrega d'un. Et veus amb cor de donar-li un cop de mà?

—Ja ho crec.

I així, sense poder evitar de sentir-se miserable com un cuc, confiava que potser aquella ocupació faria que la Lívia no pensés més en la renovació ni en el consegüent vestit nou.

L'endemà en Montalbano l'havia acompanyada a veure la Beba i ja no n'havia tornat a saber res en tot el dia.

S'havien retrobat al vespre a Marinella, i abans d'explicar-li com havia anat el dia, la Lívia li havia clavat la tercera i definitiva estocada, altre cop a l'hora de sopar, com si hagués decidit fer-li fer règim per la via dràstica.

—Avui m'he pogut escapar un moment a la sastreria, però per desgràcia van molt atrafegats i demà no els queda cap forat per rebre't. Però han estat molt amables i m'han dit que el vestit estarà enllestit a temps. T'esperen demà passat, el dia que jo marxo, a les tres. Jo ja no t'hi podré acompanyar, em sap greu, però em promets que hi aniràs, oi?

En Montalbano ja tenia la mosca al nas.

—Fa un parell de dies que no paro de prometre coses. Sí, és clar que hi aniré. Dignes on para, va.

—A Via Roma número 32. La porta del costat de la papereria. No hi ha cap rètol però ja la veuràs, és una planta baixa. No pateixis que amb l'Elena t'hi trobaràs d'allò més bé.

—Amb l'Elena?!

—Sí, què passa?

—Doncs que no hi vaig —va deixar anar el comissari, decidit.

—Com que no hi vas? Però si m'ho acabes de prometre.

—Jo t'he promès que aniria a cal sastre, no a ca la sastre.

—Ah, molt bé. I es pot saber quina diferència hi ha entre un sastre i una sastre?

—Ui, ja ho crec si n'hi ha...

—Quina?

—Doncs que jo no em penso despullar davant d'una dona. No vull que em prengui les mides de l'entrecoix, ni que em passi el centímetre per tot arreu. Si una dona m'ha d'abraçar vull que sigui per altres motius...

—No sé si dir-te que ets un masclista fastigós o un vell verd de puticlub!

—Ja em pots dir el que vulguis que igualment no hi aniré.

La Lívia, rabiosa, havia tancat la porta de la cuina d'una revolada i s'havia refugiat al dormitori.

Per no baixar del burro, en Montalbano se n'havia anat al menjador i s'havia passat una hora mirant una sèrie de detectius sense entendre-hi res de res. Després havia obert el sofà llit i, per tal de no entrar a l'habitació a buscar una manta, s'hi havia estirat bo i vestit. I tapat amb un barnús.

S'havia estat girant i regirant una bona estona sense

poder agafar el son. Fins que havia sentit com s'obria la porta del dormitori i la veu de la Lívia que deia:

—Au, va, deixa de fer el carallot i vine a dormir.

Sense badar boca, s'havia alçat i havia entrat al dormitori capcot. S'havia estirat ben bé a la punta del llit, com si hi estigués de pas.

Però al cap de poc la mà càlida de la Lívia se li havia posat sobre el maluc i l'havia acariciat. Cosa que havia donat lloc a la rendició total, inclosa la promesa d'anar a ca la sastre.

El tercer dia, per sort, la Lívia no havia esmentat la qüestió en tornar a l'hora de sopar, i així en Montalbano s'havia pogut rescabalar dels àpats perduts els dos vespres anteriors.

En canvi ella no havia estat capaç de fer ni mitja cullerada de la sopa de peix, perquè volia saber coses d'una persona que havia conegut tot fent feina amb la Beba i que l'havia impressionada molt.

—Era un senyor seixantí, alt i prim, molt elegant, amb ulleres. Es veu que aquí a Vigata tothom el coneix. Parlava italià perfectament, i àrab, suposo que igual de bé, amb els emigrants. Li diuen doctor Osman. El coneixes?

En Montalbano havia esclafit a riure.

—Oh i tant si el conec, és el meu dentista. Una persona molt especial, a més de ser un especialista de primera. Tens present aquells metges d'abans que tenien ull clínic, que només de mirar-te ja et sabien dir exactament què tenies?

—Sí. Però d'on és?

—Tunisià. A més de fer de dentista és molt entès en art. Era assessor del Museu del Bardo. Però espera't, per-

què fa uns quants estius, i per desgràcia també hiverns, que el doctor Osman es lleva de nit i se'n va al port a donar un cop de mà amb els immigrants, tant fent d'interpret com directament de metge.

—M'agradaria conèixe'l més bé.

—Doncs la pròxima vegada que baixis ja el convidarem a sopar.

—Però on va estudiar?

—Es va llicenciar a Londres.

—I com hi va venir a parar, aquí baix?

—És una persona molt discreta, i no me l'ha explicada mai, la història, però diuen que durant la carrera va festejar amb una noia d'aquí. Després s'ho van deixar, però ell ja s'havia enamorat de Sicília i sobretot d'aquesta mar que també banya la seva terra.

—Jo hi he estat, a Tunísia. I té raó; a part de la llengua, no hi ha gaire diferència amb aquí.

—Hi estic d'acord, però em penso que no som gaires els qui ho veiem així. Ben mirat tampoc hi ha gaire diferència amb el fet que ells, per sobreviure, es veuen obligats, en ple 2016, a deixar casa seva, la seva terra i la família, igual com han de fer els nostres joves per trobar feina.

—Saps què, Salvo? —havia dit la Lívia, melancòlica—, em sap greu haver de marxar. M'encantaria quedar-me, per estar amb tu però també per poder continuar ajudant la Beba.

Ell l'havia abraçada. I amb el pas del vespre l'abraçada s'havia fet cada cop més llarga i més apassionada.

Van acabar d'esmorzar. En Montalbano es va aixecar i s'acostà a la Lívia per fer-li un petó. Ella el va agafar de la mà.

—No em ve de gust estar sola, ara. No et pots quedar un moment a fer-me companyia, ni que sigui una mica?

Ell no es va veure amb cor de negar-s'hi. Va acostar la cadira i s'assegué davant seu. Ella li va oferir la mà, ell la va agafar i es van quedar així, callats, mirant-se als ulls com feia anys que no es miraven, com abans, quan es podien passar tot un matí solament sentint el contacte de les mans i capbussant-se cada un en els ulls de l'altre.

Just aleshores va sonar el telèfon.

Cap dels dos va gosar desfer l'abraçada de les mans, però la temperatura ambiental sí que va baixar. Va ser ella qui va dir, resignada:

—Ves, ves a contestar.

S'esperava la veu d'en Catarella, però va resultar ser en Fazio.

—Dispensi'm, comissari, que trigarà gaire a venir?

—Per què, què ha passat?

—Doncs que aquesta matinada ha arribat una patrullera de la guàrdia costanera amb cent trenta persones, incloent-hi tres dones embarassades i quatre cadàvers, dels quals dues criatures.

—I?

—I resulta que al centre d'acollida només n'han registrat cent vint-i-nou. En falta un.

—I sabeu si és home o dona?

—Es veu que es tracta d'un vailet de quinze anys que viatjava tot sol.

En aquell moment en Montalbano va veure de cua d'ull que la Lívia obria la porta-finestra del porxo. La claror esblaimada de casa es va transformar en la llum eixarreïda d'un dia gris. La remor de la mar es va fer més forta.

—El mal —prosseguí en Fazio— és que el comandant ens té mortificats perquè vol que el localitzem immediatament. Resumint, que fa tres hores que tenim tot el personal dedicat a la cerca i a comissaria no hi ha ningú.

—Ara vinc —va dir en Montalbano, convençut que a aquelles hores el nano ja es devia haver espavilat per arribar a la frontera amb Alemanya.

No va tenir temps ni de penjar que l'aparell va tornar a sonar.

—Montalbano!

Va reconèixer immediatament la veu imperativa del comandant Bonetti-Alderighi.

Va estar temptat de penjar. Però com que sabia que tard o d'hora li tocaria parlar-hi, va respirar fondo i engegà:

—Sí, amb qui parlo?

—Soc jo, caranxo!

—Jo qui?

La veu del comandant, empipat com una mona, va pujar de to.

—El comandant! Montalbano, que dormim?

—Perdoni, senyor. Bon dia.

—Bon dia i una merda! Vostè s'està a casa gratant-se el melic en comptes de presentar-se a la feina i fer-se càrrec d'una situació tan delicada com la que estem vivint.

—Quina situació delicada?

—Que potser no li sembla prou delicat que un terrorista...

—Dispensi'm, senyor comandant, però només es tracta d'un pobre imm...

L'altre el va tallar, furibund.

—Pobre i una merda. He rebut una informació confi-

dencial de l'antiterrorisme. Es veu que a la pastera hi viatjava un militant d'Estat Islàmic molt i molt perillós.

—Però es veu o n'estan segurs?

—Montalbano, ara no em vingui amb subtiletes. Nosaltres tenim el deure de localitzar-lo i d'ingressar-lo al centre corresponent, tan senzill com això.

—Permeti'm que el contradigui, senyor comandant, però les subtiletes, tal com diu vostè, són fonamentals. Aquestes barcasses van plenes de pobres emigrants, la majoria de religió islàmica, i si nosaltres no diferenciem entre musulmans i militants d'Estat Islàmic no fem altra cosa que contribuir a augmentar la ignorància, a més de fer créixer el pànic i l'hostilitat de la població, cosa que també vol dir fer el joc als terroristes.

En Bonetti-Alderighi va callar. Però només un instant.

—Vostè preocupi's d'enxampar el terrorista, collons! —va ser l'ordre amb què va donar per enllestida la conversa, sense dir adeu ni res.

Aquell llenguatge era la demostració que en Bonetti-Alderighi estava fora de si.

Es va aixecar a poc a poc.

S'acostà a la Lívia, que contemplava una mar força moguda. Li va posar un braç al muscle, la va estirar cap a ell.

—Em sap greu, Lívia, però haig d'anar tirant.

Ella no es va bellugar.

En Montalbano va entrar a l'habitació a buscar l'americana i les claus del cotxe.

Va tornar al costat d'ella.

—Quedem entesos, doncs. Espero que em truquis.

No va ser fins a aquell moment que ella es va girar a mirar-lo mentre indicava alguna cosa amb el dit.

—Què és aquell embalum d'allà?

—Quin?

—Aquella cosa negra que sura allà a l'esquerra, molt a prop de l'escullera.

En Montalbano va fer un parell de passes endavant per mirar en la direcció que indicava la Lívia.

Com que no ho acabava de veure clar, va decidir baixar a la platja.

—Tu espera'm aquí.

Es va acostar a l'aigua tant com va poder, atès que el garbí s'havia cruspit una bona quantitat de sorra, i s'enfilà a la barca que el seu pescador matiner de sempre havia tret de l'aigua.

Va estar observant atentament l'emalum fins que, ben a poc a poc, va tornar cap al porxo.

Amb la mirada trasbalsada.

—No és cap cosa negra.